

Nr 65.

Av herr **Gabrielsson**, om ökat anslag till Svenska Mosskulturföreningen.

I årets statsverksproposition, IX H. T. punkt 67, sid. 249, upptages ett anslag å 100,000 kr. till Svenska Mosskulturföreningen för budgetåret 1930—1931. Då föreningen i sin ansökan om statsanslag för nämnda budgetår begärt 116,500 kr., har sålunda en högst betydlig nedskärning verkställt. Undertecknad får med anledning därav anföra följande och samtidigt hemställa om en höjning av ifrågavarande anslag.

I sin ovan nämnda skrivelse framhåller föreningen bl. a., att i jämförelse med den för nu löpande budgetår gällande inkomst- och utgiftsstaten innebär föreningens anslagskrav en förhöjning med 19,000 kr. Av denna höjning komma c:a 12,000 kr. på nya anslagskrav och löneförhöjningar, under det att återstoden, c:a 7,000 kr., anses vara erforderlig för att verksamheten skall kunna bedrivas i nuvarande omfattning utan att bliva förlustbringande. Föreningen har också kraftigt understrukit, att några besparingar och förenklingar i arbetet icke låta sig göra, utan att verksamheten därigenom skulle komma att bli lidande (sid. 239). Kungl. Lantbruksstyrelsen har visserligen anfört, att det av sådana statsunderstödda institutioner, som för sin verksamhet äro huvudsakligen beroende av statsunderstöd, borde kunna förväntas, att de hölle sin verksamhet inom de gränser, som vid anslags tilldelande utstakats av statsmakterna (sid. 239). Riktigheten av denna princip torde icke kunna bestridas, men det bör dock tilläggas, att ovannämnda gränser bestämmas av de av statsmakterna fastställda utgiftsposternas storlek. Om statsmakterna vid anslags tilldelande företaga en höjning av de beräknade inkomsterna av sådan storlek, att de verkliga inkomsterna sedan icke stiga till det beräknade beloppet, så kommer givetvis ett underskott att uppstå, även om verksamheten hålles inom de av utgiftsposternas storlek fastställda gränserna. En dylik höjning av inkomsterna kan näppeligen anses förenlig med försiktig hushållning.

I själva verket ha emellertid de senaste årens jämförelsevis stora underskott vid Svenska Mosskulturföreningen delvis sin grund i ett dylikt förfarande. Föreningen har i flera år beräknat bruttoinkomsten från Flahult till 20,000 kr., men statsmakterna ha höjt beräkningen med 2,500 kr. I sin senaste ansökan har föreningen på grund av ett par års ogynnsamma skörderesultat sänkt inkomstberäkningen till 19,000 kr., Lantbruksstyrelsen har denna gång höjt inkomstberäkningen till 21,000 kr., och av statsverkspropositionen framgår, att

statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet anser sig kunna beräkna inkomsterna till 22,500 kr.

I sin ansökan om statsanslag har föreningen gjort en jämförelse mellan Flahult och den statliga försöksgården Lanna Borregård och därvid kommit till det resultatet, att inkomstberäkningen för Flahult är jämförelsevis mycket hög. Sedermera har den av Sveriges Allmänna Lantbrukssällskap verkställda driftsanalysen för Flahult blivit färdig, och på grundval av denna har man möjligheter att jämföra Flahult med praktiska jordbruk. Det visar sig då, att mot inkomsterna under år 1928—29, 20,070 kr., svarar en bruttoavkastning per ha av 433 kr., medan medeltalet för den *bättre hälften* av de mellansvenska storbruket, med vilka Flahult i driftsanalysen jämförts, uppgick till 455 kr. Denna skillnad på 22 kr. kan förklaras därav, att mjölkpriset för Flahult varit ungefär $1\frac{1}{2}$ öre lägre än för de gårdar, med vilka den jämförts. För samtliga mellansvenska storbruk var bruttoavkastningen under året 1928—29 endast 384 kr., d. v. s. i det närmaste 50 kr. lägre än för Flahult. En höjning av inkomstberäkningen till 22,500 kr. — d. v. s. den inkomstberäkning, som var gällande för det ifrågavarande budgetåret — innebär, att bruttoavkastningen skulle ha varit ca 50 kr. högre per ha eller med andra ord, att Flahult skulle haft en bruttoinkomst per ha, som med ungefär 100 kr. skulle ha överskjutit medeltalet för de mellansvenska storbruket.

Det torde sålunda icke kunna bestridas, att den bruttoavkastning, som under det senast tilländalupna budgetåret erhållits, varit god i jämförelse med andra jordbruk. Frågan är då, huruvida man under kommande år har anledning räkna med högre eller lägre inkomster. Lantbruksstyrelsen har kommit till siffran 21,000 kr. genom att beräkna medeltalet för de 3 sista åren. Det är emellertid att märka, att därvid inkomsterna från 1925 års goda skörd kommit med, och man torde knappast ha anledning att vänta sig ett så gott resultat vart tredje år. Det synes oss därför vara skäligare att alltjämt beräkna inkomsterna på så sätt som föreningen tidigare gjort, nämligen till 20,000 kr. Detta skulle innebära, att statsanslaget till föreningen på grund härav ökades med 2,500 kr.

Föreningen har vidare bl. a. begärt att få upptaga utgifterna för räntor med ett 700 kr. högre belopp än vad som tidigare beräknats. Anledningen till denna utgiftsökning är att söka dels i den större skuldsättning, vari föreningen kommit genom de senare årens underskott, dels i ett lån å 10,000 kr., som upptagits för att sätta föreningen i tillfälle att genomföra en synnerligen välbehövlig om- och tillbyggnad av ekonomibyggnaderna vid Flahult. Då det knappast torde vara föreningen möjligt att på detta konto göra någon inbesparing och då Kungl. Lantbruksstyrelsen ej heller haft någon erinran att göra mot denna post, synes det oss, att densamma bör upptagas med det av föreningen beräknade beloppet, varigenom alltså statsanslaget skulle höjas med ytterligare 700 kr.

Slutligen har föreningen begärt att få höja anslaget till inventarier och litteratur med 600 kr., vilka fördelas med 1,000 kr. på Flahult och 1,000 kr. på huvudanstalten. I själva verket ha också utgifterna under denna post under en följd

av år överskridits högst väsentligt, och Lantbruksstyrelsen har också funnit sig böra tillstyrka den av föreningen begärda höjningen. Med hänsyn till, att det i dessa 2,000 kr. bl. a. ingår alla kostnader för döda inventarier vid en lantgård av Flahults storlek, synes mig ett bifall till föreningens av Lantbruksstyrelsen tillstyrkta begäran vara synnerligen välbefogat.

Ifråga om löner till tjänstemännen har föreningen bl. a. begärt en höjning med 500 kr. Tvenne tjänstemän erhålla nämligen den 1 januari 1931 ålders-tillägg, som under budgetåret 1930—1931 med dyrtidstillägg uppgå till nämnda belopp. I statsverkspropositionen har icke vid beräklandet av Mosskultur-föreningens anslag någon hänsyn tagits till denna rent automatiska utgiftsökning. Detsamma var förhållandet i 1929 års statsverksproposition, då likaledes Mosskultur-föreningens anslag fastställdes oförändrat, utan hänsyn till, att även under året 1929—30 lönerna automatiskt ökades med 150 kr. Lantbruksstyrelsen har också vitsordat, att lönerna äro beräknade i enlighet med gällande reglemente. Om icke statsbidraget till lönerna ökas med det belopp, som motsvarar den faktiskt inträdande utgiftsökningen, måste antingen föreningens skuldsumma ökas eller också inskränkning göras på någon annan post. Det synes mig därför vara rimligt, att statsanslaget till lönerna höjas med 650 kr., så att det bringas i överensstämmelse med den verkliga utgiften för lönerna.

Bland de nya anslagskraven märkas i främsta rummet medel för inköp av konstgödsel. Föreningen har som bekant hittills i likhet med andra inom jordbruket arbetande institutioner kostnadsfritt erhållit hela eller större delen av sitt konstgödselbehov från konstgödsselförsäljarna. Den begärde emellertid redan för budgetåret 1929—1930 anslag av statsmedel för inköp av konstgödsel, så att den skulle kunna frigöra sig från beroendet av enskilda firmor. Denna sin anhållan har föreningen i år upprepat, och Kungl. Lantbruksstyrelsen har i anslutning härtill framhållit det principiellt önskvärda i, att hela den statliga eller statsunderstödda försöksverksamheten frigjordes från sitt beroende av välvilligt tillmötesgående från utomstående intressen. De av föreningen anförda skälen (sid. 243) synes oss också synnerligen starkt tala för, att kostnaderna för konstgödseln få upptagas i föreningens utgiftsstat. För detta ändamål har föreningen begärt ett belopp av 6,000 kr. Kungl. Maj:t har emellertid endast ansett sig kunna föreslå, att 1,000 kr. ställas till föreningens förfogande. Av det av Mosskultur-föreningen begärda beloppet skulle 2,900 kr. användas till försöksgården Flahult, där gödseln i främsta rummet erfordras för den normala driften och endast i mindre utsträckning användes till gödslingsförsök, och 3,100 kr. till Mosskultur-föreningens ambulerande försöksverksamhet. Det synes oss angelägnast, att medel beviljas för att göra försöksgården oberoende vid valet av konstgödselmedel för jordbruksdriften. För såväl den statliga försöksgården Lanna Borregård som för föreningens försöksgård Gisselås upptages bland utgifterna ett visst belopp för inköp av konstgödselmedel, och samma princip borde, synes det oss, även tillämpas ifråga om Flahult. Redan nu bör alltså hela det erforderliga beloppet 2,900 kr. få upp-

föras bland utgifterna för Flahult. Anslaget till Mosskulturforeningen skulle härigenom ökas med 1,900 kr.

De av mig föreslagna höjningarna av anslaget till Svenska Mosskulturforeningen äro sålunda följande:

Minskning av inkomstberäkningen för Flahult.....	2,500:—
Ökning av ränteutgifterna	700:—
Ökning av kostnaderna för inventarier och litteratur.....	600:—
Ökning av löner och dyrtidstillägg utöver det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet	650:—
Ökning av anslag för inköp av konstgödsel, utöver det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet	1,900:—
Summa Kronor	6,350:—

De av mig föreslagna anslagsökningarna uppgå sålunda till 6,350 kr.

Med åberopande av vad som här ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta att tilldela Sv. Mosskulturforeningen ett anslag av 6,350 kr. utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna 100,000 kr., eller sammanlagt 106,350 kr.

Stockholm den 18 jan. 1930.

Nils Gabrielsson.